

Härnösands verksamhetsområde Läsåret 2015-2016

Härnösands
kommun

Årlig plan för likabehandling för Svalans förskola

Innehållsförteckning:

Vision

Vad säger styrdokumentet?

Kartläggning och förebyggande arbete

- Situationer där diskriminering och kränkande behandling uppstår
- Förebyggande arbete och åtgärder

Mål

Ansvarsfördelning

- Ledningsfunktion
- Personal
- Barns delaktighet
- Barns rätt till stöd
- Samverkan förskola/hem

Åtgärder vid upptäckt

Utvärdering

Definitioner

Länktips

Ansvarig pedagog

Diskrimineringslagen förbjuder; direkt diskriminering, indirekt diskriminering, bristande tillgänglighet, trakasserier och sexuella trakasserier och instruktioner att diskriminera.

Svalans förskolas vision

*Här skall alla barn och vuxna känna sig trygga och
välkomna och bli sedda för den det är*

*Barn söker inte olikheter
Då blir frågan inte mångfald och olikheter utan istället
jämställdhet och likabehandling*

Vad säger styrdokumentet?

Läroplanen för förskolan (Lpfö98 reviderad 2010).

Förskolans värdegrund och uppdrag:

En viktig uppgift för verksamheten är att grundlägga och förankra de värden som vårt samhällsliv vilar på. Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan könen samt solidaritet med svaga och utsatta är värden som förskolan skall hålla levande i arbetet med barnen. Förskolan ska motverka traditionella könsmonster och könsroller. Flickor och pojkar ska i förskolan ha samma möjligheter att pröva och utveckla förmågor och intressen utan begränsningar utifrån stereotypa könsroller.

Alla som arbetar i förskolan skall:

- *Visa respekt för individen och medverka till att det skapas ett demokratiskt klimat i förskolan, där samhörighet och ansvar kan utvecklas och där barnen får möjlighet att visa solidaritet.*
- *Stimulera barnens samspel och hjälpa dem att bearbeta konflikter samt reda ut missförstånd, kompromissa och respektera varandra.*

Diskrimineringslagen

Den **1 januari 2009** trädde nya Diskrimineringslagen i kraft. Lagen syftar till att motverka diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Diskriminering kan vara direkt eller indirekt. Även bristande tillgänglighet, trakasserier, sexuella trakasserier och instruktioner att diskriminera är former av diskriminering.

Från och med **1 januari 2015** ingår *bristande tillgänglighet* som en form av diskriminering i diskrimineringslagen.

Kartläggning och förebyggande arbete

För att förebygga och upptäcka diskriminering, trakasserier eller annan kränkande behandling är det viktigt att förskolan arbetar aktivt med likabehandlingsarbetet i den dagliga verksamheten samt att vårdnadshavare och barn blir inkluderade i arbetet. Pedagogerna på förskolan delger likabehandlingsarbetet genom:

- Kontakt med vårdnadshavare
- pedagogisk dokumentation
- barnen blir delaktiga genom enskilda och gruppsamtal rörande exempelvis kamratskap. Hur är en bra kompis?

Vi samtalar ofta och gärna med barnen om stort och smått. Vi pratar om hur dom trivs på förskolan, vad dom tycker är roligt att leka med, med vilka kamrater dom helst leker och så vidare. Vi studerar barngrupperna utifrån olika perspektiv för att se om det finns speciella lekmönster som behöver brytas.

Situationer där diskriminering och kränkande behandling kan uppstå.

- Barn som får skulden för allt
- Barn som visar trots och aggressivitet
- Finns det lekmönster utifrån kön som behöver brytas
- Barn som har svårt att förstå gränser i lek
- Barn som säger: Du får inte komma på vårt kalas.
- Ta reda på om barnen upplever att de får vara med och bestämma
- Barn som reagerar på annan hudfärg
- Barn som tar saker från andra och konflikter uppstår
- Barn som ser förskolans saker som sina egna
- Barn som biter, klöser, drar i håret
- Barn som skuldbelägger andra men är skyldig själv
- Barn som inte erkänner när dom uppenbarligen varit delaktig i bråk.

Förebyggande arbete och åtgärder

- All personal tar direkt itu med situationer där någon form av kränkande behandling eller diskriminering uppstår
- Vi informerar varandra om vad som hänt och hur man har agerat

- Vi vuxna finns i barnens närhet
- Vi som pedagoger ska hantera barn som har det jobbigt vissa perioder på ett professionellt sätt
- Vi hjälper barnen att reda ut konflikter genom att samtala om vad som hänt hur det känns, hur vi kan göra det bra igen. Viktigt att alla berörda är delaktiga i samtalet.
- Vi gör upp regler tillsammans med barnen om hur en bra kompis ska vara. Vi har ett speciellt kompistecken. Sjunga vår kompisång varje dag.
- Barnsamtal (vi frågar hur dem trivs, vad dem tycker är roligt)
- Vi använder oss av "sluta regeln" Om någon säger sluta och visar tecknet "sluta" måste alla lyssna till detta och förstå att då får man inte fortsätta.
- Barn som tvingar andra barn att göra dumma saker under hot. Barn som har svårt att förstå gränser i lek. Barn som slåss med tillhyggen. Barn som är dum mot mindre barn.
- Vi jobbar med materialet "kompiskort" och diskuterar med barnen. Utifrån detta, gjort "stoppskyltar" som sitter uppe på väggar på förskolan som påminner barnen.
- Läs boken "Hissad och Dissad". Läs och diskutera i personalgruppen.
- Avleda barn som bits och att inte lämnas ensam med andra barn
- Samtal med barn som inte vill erkänna
- Observera barnen i leken och vidtar åtgärder direkt
- El kalasinbjudningar på hyllorna
- Vara uppmärksam på barn som inte förstår gränser i leken
- Vi väljer veckans kompis periodvis
- Vara uppmärksam när barn leker avsides
- Vi vuxna ska vara delaktiga i barnens lek för att dom ska förstå gränser i leken.
- Undvika att ha till exempel bandyklubb och stora spadar framme
- Vi är uppmärksam och pratar med barnen/barnet
- Personal rådgör med specialpedagog och träffar även föräldrarna och gör en handlingsplan

Svalans Mål

- Vi som arbetar på förskolan vill att samtliga individer; barn, pedagoger, vårdnadshavare och övrig personal som vistas på förskolan ska känna sig trygga och sedda.
- Att visa öppenhet och respekt för alla individer oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion, funktionsvariation, sexuell läggning, könsidentitet eller ålder är viktigt för oss här på förskolan.
- Heteronormen är en av de normer som problematiserar jämställdhets- och likabehandlingsarbete. Det är viktigt för oss som arbetar på förskolan att arbeta normkritiskt och ha ett normkritiskt förhållningssätt.
- Förskolans pedagoger uppmuntrar barnen att skapa lekar utifrån intressen utan att begränsas av traditionella könsmonster.
- Vi pedagoger vill ge barnen möjlighet att nå sin unika individuella potential oavsett vilken bakgrund de har.
- Vi vill visa öppenhet och respekt för varandras olikheter
- Vi vill ha en förskola fri från kränkningar och diskriminering.
- Vi vuxna vill vara bra förebilder för barnen.
- Vi vill stärka barnens självkänsla och utveckla deras förmåga till empati och omtanke om andra.
- Vi vill veta mer om barnens trivsel, vilka de leker med och varför. Vad det helst leker med inne och ute.

Ansvarsfördelning

Ledningsfunktion

Det är förskolechefens ansvar att tillsammans med personalen:

- Se till att all personal och vårdnadshavare informeras om att diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling inte är tillåten i verksamheten.
- Se till att det bedrivs ett målinriktat arbete för att främja barns lika rättigheter samt att motverka diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder samt annan kränkande behandling.
- Årligen upprätta, utvärdera och revidera planen med personalen.
- Se till att det finns rutiner för utredning, åtgärder och dokumentation av trakasserier och annan kränkande behandling och att samtlig personal känner till dessa rutiner.
- Om verksamheten får kännedom om att diskriminering eller annan kränkande behandling förekommer, se till att utredning görs och att åtgärder vidtas.
- Se till att personalgruppen får fortbildning som är av relevans för verksamheten och pedagogerna.

Personal

Alla som verkar inom förskolan är skyldiga att arbeta på ett sätt som främjar goda relationer och trygga miljöer.

Barns delaktighet

Genom samtal med barnen och genom pedagogers delaktighet kring lek, samspel, kamratskap, miljö och samhällsfrågor skapar vi pedagoger tillfällen för barn att bli delaktiga.

Barns rätt till stöd

Barnet har rätt att få stöd och hjälp när hon/han känner sig kränkt och upplevelser av kränkningar får inte avfärdas. Vem barnet än kontaktar i verksamheten så har hon/han rätt att bli tagen på allvar och få stöd. Det är alltid den utsatte som avgör om ett beteende eller en handling är oönskad eller kränkande. Alla vuxna på förskolan har ett ansvar att hjälpa till.

Samverkan förskola-hem

Vårdnadshavare har också ett stort ansvar. Om förskola och hem tar klart avstånd från kränkande behandling får detta positiv påverkan på barnen. Misstänker du att ditt eller någon annans barn utsätts för kränkande behandling, kontakta personalen. Det kan vara svårt att ta till sig att ens eget barn kränker andra. Om du som vårdnadshavare märker eller får veta att ditt barn behandlar andra barn eller vuxna på ett kränkande sätt är det ditt ansvar att ta tag i det. Att kränka, trakassera eller på något vis diskriminera andra är oacceptabelt. Om en sådan situation uppstår kan det också vara bra att kontakta personalen. ***Som vuxna har vi en skyldighet att ingripa när vi ser oönskade beteenden. Om vi inte gör det kan det tolkas som att vi accepterar beteendet.***

Åtgärder vid upptäckt

Som vuxen på förskolan är det viktigt att alltid vara vaksam på och reagera på det som händer och sker i samspelet mellan barnen och mellan barn och vuxna. När något fall av kränkning eller diskriminering förekommer ska vi agera enligt följande:

- Pedagoger reder ut incidenten med barnet/barnen
- Diskussion i arbetslaget
- Samtal med vårdnadshavare
- Information till förskolechef
- Incidentrapport och/eller OSIS-rapport ska skrivas.
- Händelsen tas upp i LEHT
- Åtgärder ska dokumenteras, följas upp och utvärderas.

Utvärdering

Varje år ska Likabehandlingsplanen diskuteras och utvärderas av samtliga pedagoger och förskolechef. Tillsammans går vi igenom planen och ser om vi nått de uppsatta målen och åstadkommit sådant som vi tagit beslut kring. Lyckades vi genomföra det vi planerat för? Varför – Varför inte? Arbetet med Likabehandlingsplanen fortsätter med en ny analys av nuläget samt med nya målsättningar och åtgärder varje år. Föräldrarådet tar del av planen och den anslås på varje avdelning. En pedagog på förskolan har huvudansvar för planen.

Definitioner

Gemensamt för all kränkande behandling är att någon eller några kränker principen om alla människors lika värde. En kränkning kan ske mellan barn såväl som mellan personal och barn. Kränkningar kan förekomma vid enstaka tillfällen eller vara systematiska och återkommande. Om kränkningar riktas mot en och samma person om och om igen har kränkningen övergått till mobbning. Utgångspunkten är att den som uppger att hen blivit kränkt, alltid måste tas på allvar. Det är alltid den utsattas perspektiv som gäller.

- **Attityd** – förhållningssätt
- **Demokrati** - respekten för människan och människovärdet och varje människas frihet, att utjämna olikheter mellan olika grupper i samhället, allas lika värde.
- **Diskriminering** - särbehandling (av individ eller grupp) vilken innebär ett avsteg från principen att lika fall skall behandlas lika. Enligt diskrimineringslagen innebär det att någon missgynnas eller kränks.
- **Empati** - innebär att kunna leva sig in i en annan människas känsloläge och behov.
- **Etik** - våra reflektioner över mänskliga värderingar och dess grund och handlar om det som vi betraktar som gott och ont dvs. vilka värden vi ansluter oss till.
- **Främlingsfientlighet** - avser motvilja mot grupper som definieras genom fysiska, kulturella/etniska eller beteendemässiga karaktäristiska.
- **Fördomar** - antipatier som bygger på felaktiga och nästan orubbliga generaliseringar, vilka hindrar rättelse även om starka motargument skulle uppbringas.
- **Genus** – ett begrepp som används för att urskilja vad som formar kvinnor och mäns sociala beteende.
- **HBTQ** - *homosexuella, bisexuella, trans- och queerpersoner*

- **Heteronormen** - innebär att ett mänskligt samhälle har heterosexuallitet som norm för människors sexualitet.
- **Homofobi** - avser motvilja mot eller förakt för homo- eller bisexualitet.
- **Kränkningar** - kan vara fysiska t.ex. slag, knuffar, verbala t.ex. att bli hotad eller kallad nedvärderande saker), psykosociala t.ex. utfrysning, ryktesspridning, via text och/eller bild t.ex. klotter, brev, e-post, sms, sociala medier.
- **Mobbning** - att en eller flera individer upprepade gånger och under viss tid tillfogar en annan individ skada eller obehag. Mobbning förutsätter en viss obalans i styrkeförhållandena: den som blir utsatt, mobboffret, har svårt att försvara sig mot den eller dem som angriper. Mobbning kan ske direkt, med fysiska eller verbala medel, eller indirekt, t.ex. genom social isolering.
- **Normer** - säger hur vi ska handla i enlighet med etiska ställningstaganden/värderingar.
- **Rasism** - bygger på föreställningen om den egna folkgruppens överlägsenhet utifrån uppfattningen om att det finns biologiska skillnader mellan folkgrupper. Mot bakgrund av en sådan uppfattning ses vissa folkgrupper som mindre värda och därmed legitima att förtrycka, utnyttja eller kontrollera.
- **Regler** - rättesnören för olika vardagssituationer, det vill säga ett sätt att konkretisera normerna ytterligare.
- **Regnbågsfamilj** - en barnfamilj utanför mönstret med den traditionella kärnfamiljen. Barnet har samkönade föräldrar och kan ha kommit till genom assisterad befruktning (till exempel i en familj med två mammor), genom surrogat (till exempel i en familj med två pappor) eller genom assisterad befruktning där till exempel en familj med två mammor och en familj med två pappor delar på föräldraskapet.
- **Sexuella trakasserier** - avser kränkningar grundade på kön eller som anspelar på sexualitet.

- **Stjärnfamilj** - är ett begrepp för alla typer av familjekonstellationer, oavsett om det är en konstellation av regnbågs-, enförälders-, tvåförälders-, bonusförälders-, adoptiv- eller donationsfamilj. Familjen behöver således inte utgå från biologiska förutsättningar. Innebörden av begreppet utgår även från att varje människa är unik. Även den barnlösa familjen kan räknas in i detta begrepp.
- **Trakasserier** - ett uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med: etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning, funktionshinder, kön, eller är av sexuell natur.
- **Transfobi** - är en serie av negativa attityder och känslor riktade mot transpersoner. Transfobi kan ta sig i uttryck i allt från fördomar, diskriminering och förakt till hat och våld.
- **Våld** - (otillbörlig) användning av fysisk styrka som påtrycknings- eller bestraffningsmedel mot någon.
- **Värderingar** - principiella etiska ställningstaganden.

Alla fall av diskriminering, trakasserier eller annan kränkande behandling är unika och skall därför behandlas därefter.

Länktips

www.do.se

www.friends.se

www.bris.se

www.tryggabarnen.org

www.barnperspektivet.se

www.riksdagen.se

Ansvarig pedagog på Svalans förskola:
Inger Magnusson